

Martin Horyna:
Studie a edice k dějinám české hudby 15. a 16. století.
Disertační práce, Praha 2008, počítačový tisk, 156 stran
Oponentský posudek

Horynův disertační spis představuje konvolut osmi tematicky uzavřených studií, které nicméně nejsou vzájemně nezávislé. Mají společný základní tematický okruh, jímž je česká hudba 15. a 16. století (doba předbělohorská) ve světle základního pramenného výzkumu. V osmi uzavřených kapitolách – studiích autor postupně probírá osm témat k historii české hudby doby předbělohorské. Některá vzájemně úzce souvisí, jiná jsou relativně nezávislá, byť provázanost všech osmi studií disertačního sborníku je evidentní. Martin Horyna je osvědčený a zkušený muzikolog, který má na svém kontě již celou řadu pozoruhodných badatelských i edičních počinů (potvrzují to ostatně autorova slova v předmluvě, kde je uvedeno, že s výjimkou posledních dvou kapitol posuzovaného spisu byly všechny ostatní kapitoly – studie – již publikovány a rovněž zbývající dvojice studií je k publikování připravena). Představuje tudíž Horynův disertační spis jakousi první bilanci autorova významného muzikologického snažení. Tím spíše překvapí, že historik jeho erudice, pracovitosti a výsledků přichází s disertačním spisem až nyní.

Autor se v celém předloženém spisu striktně drží “řeči pramenů” a nepokouší se fabulovat tam, kde prameny mlčí. Kromě nově objevených skutečností se ve svých studiích snaží korigovat i omyly a dezinterpretace spjaté s hudebně historickým výzkumem právě tohoto období dějin české hudby, které se v české muzikologii nakupily bezděčným (občas i záměrným) přičiněním několika starších generací badatelů. I to považuji za významný přínos Horynovy badatelské aktivity.

Horyna je dokonale a spolehlivě vybaven invenčně i metodologicky: umí si klást závažné, potřebné, aktuální a zároveň i (sit venia verbo) svým způsobem praktické otázky a dokáže hledat přesvědčivé cesty k jejich zodpovězení. Východiskem je mu vždy práce s prameny. Samozřejmě, že jeho práce - ať už historicky deskriptivní nebo hudebně analytická – neulpívá pouze na úrovni techné, nýbrž získané poznatky jsou adekvátně zasazovány do širších hudebních, kulturních i obecně historických souvislostí. Horyna si je velmi dobře vědom toho, že okruh jeho badatelského zájmu se týká jedné z nejdůležitějších epoch dějin českého národa a státu, která historiky přitahovala odjakživa, která nicméně úpěla pod nánosy nekritických hodnotících soudů vyvozovaných jednak z nedostatečné znalosti pramenů, jednak z nekritické a zavádějící interpretace pramenů známých. Ve světle Horynových pramenných studií se mimo jiné ukazuje, jak pozoruhodně se rozšířila pramenná základna ke starším dějinám české hudby přinejmenším za posledních 30-40 let a jak pozoruhodně se za stejnou dobu rozšířilo i odborné povědomí o střeoevropských (v indikovaných případech i širších) souvislostech dějin české středověké a renesanční hudby. Tři okruhy badatelských aktivit na tomto poli jsou nejdůležitější – a Horyna má na nich významný podíl:

- 1/ objevování nových pramenů (zejména pak zapojování výpovědi pramenů sekundárních do muzikologického kontextu)
- 2/ nová interpretace pramenů známých a „klasických“
- 3/ korigování zastaralých názorů za pomoci skutečností sub 1/ a 2/

Za klíčové kapitoly disertace považuji kapitolu č. 3, *Skladby Petra Wilhelmi jako součást tradice pozdně středověké polyfonie ve střední Evropě a zvláště v Čechách v 15. a 16. století* (s. 45-66) a kapitolu č. 5, *Vícehlasá hudba v Čechách v 15. a 16. století a její interpreti* (s. 81-96), které exponují tematiku obecnější a velmi palčivou. Obě tyto kapitoly spolu těsně souvisí, respektive na sebe tematicky bezprostředně navazují. Obě jsou svědectvím

významného posunu názorů na poměrně dlouhodobou rezistenci archaického vícehlasu v českém repertoáru po celé 16. století.

V souvislosti s výše zmíněnou „praktičností“ otázek, které si Horyna jako badatel klade a které řeší (včetně přímých praktických, tj. interpretačních výstupů) bych rád autorovi spisu navrhl ještě jeden, podle mého názoru vysoce žádoucí praktický výstup: přenesení zásadních výsledků badatelské práce i do tzv. naukového – učebnicového prostředí. Jestli totiž někde překonané názory skutečně dlouhodobě a prakticky do současnosti setrvávají, pak jsou to rozmanité učebnice a přehledy dějin hudby zvláště pro konzervatoře a hudební gymnázia. Zde se stále operuje s pojmy „Franusův kancionál“, Speciálník královéhradecký, Rožmberská kapela, zde se stále zdůrazňuje zásadní podíl literátských bratrstev na provozu i repertoáru českého polyfonního vícehlasu v 16. století... Bude-li dostatek prostoru, lze o tomto problému krátce podiskutovat třeba i při rozpravě v rámci obhajoby.

Summa summarum:

Disertační spis Martina Horyny *Studie a edice k dějinám české hudby 15. a 16. století* hodnotím jako znamenitý, po všech stránkách profesionální, s velkou invencí, metodologickou precizností i péčí vypracovaný, přinášející celou řadu zcela nových poznatků, které obohacují naše dosavadní znalosti. Dílo je i po formální stránce prakticky bezchybné: napsané odborným a přitom čtivým jazykem s naprosto zanedbatelným výskytem překlepů a drobných „kosmetických“ závad. Dokumentační aparát je vzorně vypracovaný, jak se sluší na historika Horynova formátu. Doporučuji zcela jednoznačně, aby posuzovaný spis byl přijat k obhajobě.

V Praze 10. května 2008

Prof. PhDr. Jaromír Havlík, CSc.

